

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تعهدنامه‌ی اصالت اثر و رعایت حقوق دانشگاه

تمامی حقوق مادّی و معنوی مترتب بر نتایج، ابتکارات، اختراعات و نوآوری‌های ناشی از انجام این پژوهش، متعلق به **دانشگاه محقق اردبیلی** می‌باشد. نقل مطلب از این اثر، با رعایت مقرّرات مربوطه و با ذکر نام دانشگاه محقق اردبیلی، نام استاد راهنما و دانشجو بلامانع است.

اینجانب احسان زارع دانش‌آموخته‌ی مقطع کارشناسی ارشد رشته‌ی مدیریت کشاورزی گرایش مدیریت کشاورزی دانشکده‌ی فناوری کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه محقق اردبیلی به شماره‌ی دانشجویی ۹۰۳۳۴۷۳۱۰۴ که در تاریخ ۱۳۹۲/۰۶/۲۳ از پایان‌نامه‌ی تحصیلی خود تحت عنوان: بررسی اعتبارات کشاورزی بر روی عملکرد اقتصادی واحدهای کشاورزی در منطقه افشار شهرستان کنگاور استان کرمانشاه دفاع نموده‌ام، متعهد می‌شوم که:

(۱) این پایان‌نامه را قبلاً برای دریافت هیچ‌گونه مدرک تحصیلی یا به عنوان هرگونه فعالیت پژوهشی در سایر دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی داخل و خارج از کشور ارائه ننموده‌ام.

(۲) مسئولیت صحت و سقم تمامی مندرجات پایان‌نامه‌ی تحصیلی خود را بر عهده می‌گیرم.

(۳) این پایان‌نامه، حاصل پژوهش انجام شده توسط اینجانب می‌باشد.

(۴) در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران استفاده نموده‌ام، مطابق ضوابط و مقرّرات مربوطه و با رعایت اصل امانتداری علمی، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در متن و فهرست منابع و مأخذ ذکر نموده‌ام.

(۵) چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده یا هرگونه بهره‌برداری اعم از نشر کتاب، ثبت اختراع و ... از این پایان‌نامه را داشته باشم، از حوزه‌ی معاونت پژوهشی و فناوری دانشگاه محقق اردبیلی، مجوزهای لازم را اخذ نمایم.

(۶) در صورت ارائه‌ی مقاله‌ی مستخرج از این پایان‌نامه در همایش‌ها، کنفرانس‌ها، سمینارها، گردهمایی‌ها و انواع مجلات، نام دانشگاه محقق اردبیلی را در کنار نام نویسندگان (دانشجو و اساتید راهنما و مشاور) ذکر نمایم.

(۷) چنانچه در هر مقطع زمانی، خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن (منجمله ابطال مدرک تحصیلی، طرح شکایت توسط دانشگاه و ...) را می‌پذیرم و دانشگاه محقق اردبیلی را مجاز می‌دانم با اینجانب مطابق ضوابط و مقرّرات مربوطه رفتار نماید.

نام و نام خانوادگی دانشجو: احسان زارع

امضا

تاریخ

دانشکده فناوری کشاورزی و منابع طبیعی
گروه مهندسی آب و مدیریت کشاورزی

پایان نامه برای دریافت درجه‌ی کارشناسی ارشد
در رشته‌ی مدیریت کشاورزی گرایش مدیریت کشاورزی

بررسی اعتبارات کشاورزی بر روی عملکرد اقتصادی واحدهای کشاورزی در منطقه افشار شهرستان کنگاور استان کرمانشاه

استاد راهنما:

دکتر علیرضا عبدپور

استاد مشاور:

دکتر محمد حسن‌زاده

پژوهشگر:

احسان زارع

تابستان ۱۳۹۲

دانشکده‌ی فناوری کشاورزی و منابع طبیعی
گروه آموزشی مهندسی آب و مدیریت کشاورزی

پایان‌نامه برای دریافت درجه‌ی کارشناسی ارشد
در رشته‌ی مدیریت کشاورزی گرایش مدیریت کشاورزی

بررسی اعتبارات کشاورزی بر روی عملکرد اقتصادی واحدهای کشاورزی در منطقه افشار شهرستان کنگاور استان کرمانشاه

پژوهشگر:

احسان زارع

ارزیابی و تصویب شده‌ی کمیته‌ی داوران پایان‌نامه با درجه‌ی

نام و نام خانوادگی	مرتبه‌ی علمی	سمت	امضاء
علیرضا عبدپور	استادیار	استاد راهنما و رییس کمیته‌ی داوران	
محمد حسن‌زاده	استادیار	استاد مشاور	
وکیل حیدری‌ساریان	استادیار	داور	

شهریورماه - ۱۳۹۲

تقدیم به پدر و مادر عزیزم:

که شمع حیاتشان دره خاموش وجودم را روشنی بخشید و کلامشان سرمایه جاودانه

زندگی ام گردید. آنان که راستی قامت بر شکستگی قامتشان تجلی یافت و دعای خیرشان

همواره سعادت و هدایت را برای من به ارمغان آورده است.

«من لم يشكر المخلوق لم يشكر الخالق»

سپاس و ستایش کردگاری را سزاست که رخصت کسب علم و دانش را به ما عطا فرموده است. هم اکنون که در پرتو عنایت حضرت حق یکی دیگر از مراحل زندگی‌ام را پشت سر نهاده‌ام بر خود لازم می‌دانم که از تمام کسانی که در انجام این پژوهش مرا یاری نموده‌اند مراتب سپاس و قدر دانی را به جا آورم؛

از استاد راهنمای بزرگوام جناب آقای دکتر علیرضا عبدپور به خاطر تمام راهنمایی‌های ارزشمندشان در تدوین این پایان نامه نهایت تشکر را دارم. از استاد فرهیخته جناب آقای دکتر محمد حسن‌زاده به خاطر تمام مساعدت‌های بی دریغشان در انجام تمامی مراحل پژوهش کمال قدردانی و تشکر را دارم. از جناب آقای دکتر وکیل حیدری ساربان که زحمت داوری پایان‌نامه را برعهده داشتند و جناب آقای دکتر فرشاد کیوان بهجو که در طول تحصیل از مساعدت‌های بی‌دریغشان بهره بردم نهایت تشکر را دارم. همچنین از آقای مهندس پولادی که اجرای طرح در منطقه بدون مساعدت‌ها و همکاری‌های ایشان امکان‌پذیر نبود بی نهایت سپاسگزارم. از تمامی دوستان عزیزم بخصوص آقایان وحید فداکار، عمران غفاری، علی بابایی و حسین آزرمدل که در انجام پایان‌نامه مرا یاری نمودند صمیمانه سپاسگزارم و برایشان از درگاه ایزد منان بهترین‌ها را آرزومندم.

در انتها از خانواده‌ام برای حمایت‌ها و دلسوزی‌های مستمر در تمام طول زندگی‌م، سپاسگزارم. امیدوارم با این کلمات ناچیز توانسته باشم از زحمات افرادی که مرا در پیمودن این راه کمک کردند قدردانی کرده باشم.

نام خانوادگی دانشجو: زارع	نام: احسان
عنوان پایان نامه: بررسی اعتبارات کشاورزی بر روی عملکرد اقتصادی واحدهای کشاورزی در منطقه افشار	
شهرستان کنگاور استان کرمانشاه	
استاد راهنما: دکتر علیرضا عبدپور	
استاد مشاور: دکتر محمد حسن زاده	
مقطع تحصیلی: کارشناسی ارشد	رشته: مدیریت کشاورزی
گرایش: مدیریت کشاورزی	دانشگاه: محقق اردبیلی
دانشکده: فناوری کشاورزی و منابع طبیعی	تاریخ دفاع: ۱۳۹۲/۶/۲۳
	تعداد صفحات: ۱۰۸
چکیده:	
<p>سرمایه یکی از عوامل مهم در تولید به شمار می‌رود و بانک‌ها از بزرگترین منابعی هستند که قادرند با اعطای اعتبار، سرمایه مورد نیاز بخش‌های تولیدی از جمله بخش کشاورزی را تأمین نمایند. در اکثر کشورها بخش کشاورزی همانند سایر بخش‌ها در مراحل اولیه رشد و توسعه اقتصادی با کمبود سرمایه مواجه بوده که این سرمایه می‌تواند به چند طریق از جمله سرمایه‌گذاری مستقیم بانک‌ها و اعطای اعتبار به کشاورزان تأمین گردد. هدف اصلی از این بررسی، تعیین اثر اعتبارات بر عملکرد اقتصادی در واحدهای کشاورزی می‌باشد. اطلاعات مورد نیاز تحقیق از طریق مصاحبه حضوری و تکمیل ۱۰۳ پرسشنامه در منطقه تحقیق در سال زراعی ۹۲-۹۱ جمع‌آوری گردید. در این بررسی، جامعه‌ی تحقیق بر اساس واحدهای کشاورزی اعتبار گرفته و اعتبار نگرفته تقسیم‌بندی نموده سپس این دو گروه از لحاظ اجتماعی و اقتصادی مورد مقایسه قرار گرفته شده است. نتایج نشان داد که مهم‌ترین متغیرهایی که بین دو گروه دارای تفاوت معنی‌دار می‌باشند، سطح اراضی زیرکشت و هزینه‌های ثابت تولید می‌باشند. در بررسی عوامل مؤثر بر عملکرد اقتصادی در دو گروه تعیین شده از همبستگی پیرسون و رگرسیون چندمتغیره گام به گام استفاده به عمل آمد و نتایج حاصل نشان دادند که در گروه وام‌گیرنده هزینه‌های متغیر و ارزش تولید ناخالص با ۶۱ درصد همبستگی و در گروه غیروام‌گیرنده ارزش تولید ناخالص با ۶۹ درصد بیشترین تأثیر را بر عملکرد اقتصادی واحدهای کشاورزی دارا بوده اند. نتایج آزمون تحلیل تشخیصی نشان داد که سطح زیرکشت واحدهای کشاورزی مهم‌ترین متغیر در تمایز دو گروه وام‌گیرنده و غیروام‌گیرنده می‌باشد و در مجموع اثر اعتبارات بر عملکرد اقتصادی مثبت بوده و بیشترین اثر اعتبارات بر متغیر ارزش کل دارایی‌های واحد کشاورزی بوده و کمترین اثر اعتبارات بر متغیر هزینه‌های متغیر واحد کشاورزی می‌باشد. جهت انجام این تحقیق از نرم افزارهای EXCEL و SPSS نسخه ۱۶ استفاده شد.</p>	
کلید واژه‌ها: اعتبارات، عملکرد اقتصادی، شهرستان کنگاور	

فهرست مطالب

شماره و عنوان مطالب	صفحه
فصل اول: مقدمه و مروری بر تحقیقات گذشته	
۱-۱- معرفی موضوع و بیان مسئله	۲
۲-۱- اهمیت موضوع	۵
۳-۱- اهداف تحقیق	۷
۱-۳-۱- هدف کلی تحقیق	۷
۲-۳-۱- هدفهای اختصاصی تحقیق	۷
۴-۱- محدوده‌های تحقیق	۷
۱-۴-۱- محدوده‌های موضوعی	۷
۲-۴-۱- محدوده‌های مکانی	۸
۳-۴-۱- محدوده‌های زمانی	۸
۵-۱- تعریف واژگان	۸
۱-۵-۱- بانک	۸
۲-۵-۱- اعتبار	۸
۳-۵-۱- انواع اعتبارات در ایران	۹
۱-۳-۵-۱- قرض الحسنه	۱۰
۲-۳-۵-۱- مضاربه	۱۰
۳-۳-۵-۱- مشارکت مدنی	۱۰
۴-۳-۵-۱- مشارکت حقوقی	۱۱
۵-۳-۵-۱- سرمایه‌گذاری مستقیم	۱۱
۶-۳-۵-۱- فروش اقساطی	۱۲
۷-۳-۵-۱- اجاره به شرط تملیک	۱۲
۸-۳-۵-۱- معاملات سلف	۱۲
۴-۵-۱- اعتبارات کشاورزی	۱۳
۵-۵-۱- واحد کشاورزی	۱۴
۶-۱- نهادهای مالی در ایران	۱۴

۱۵.....	۷-۱- منابع اصلی تأمین اعتبارات کشاورزی در ایران.....
۱۶.....	۱-۷-۱- منابع غیر رسمی یا غیر دولتی اعتبارات کشاورزی.....
۱۶.....	۱-۱-۷-۱- دوستان و خویشاوندان.....
۱۷.....	۲-۱-۷-۱- سلف‌خران.....
۱۸.....	۳-۱-۷-۱- میدان داران.....
۱۹.....	۲-۷-۱- منابع رسمی و دولتی اعتبارات کشاورزی.....
۲۰.....	۱-۲-۷-۱- بانک کشاورزی.....
۲۲.....	۲-۲-۷-۱- بانک‌های تجاری.....
۲۲.....	۳-۷-۱- سایر منابع رسمی یا دولتی اعطای اعتبار به کشاورزان.....
۲۳.....	۸-۱- بررسی مطالعات انجام شده.....
۲۳.....	۱-۸-۱- پژوهش‌های انجام شده در ایران.....
۲۸.....	۲-۸-۱- پژوهش‌های انجام شده در جهان.....

فصل دوم: روش تحقیق

۳۳.....	مقدمه.....
۳۳.....	۱-۲- روش و نوع تحقیق.....
۳۴.....	۲-۲- توصیف منطقه مورد مطالعه.....
۳۶.....	۳-۲- جامعه، نمونه و روش نمونه‌گیری.....
۳۶.....	۱-۳-۲- جامعه مورد مطالعه.....
۳۶.....	۲-۳-۲- نمونه و روش نمونه‌گیری.....
۳۹.....	۴-۲- متغیرهای مورد استفاده در تحقیق.....
۴۰.....	۵-۲- فرضیات تحقیق.....
۴۱.....	۶-۲- ابزار تحقیق و روش جمع‌آوری اطلاعات.....

فصل سوم: نتایج و بحث

۴۳	۱-۳- مقدمه.....
۴۳	۲-۳- تحلیل توصیفی داده‌ها.....
۴۴	۳-۳- نتایج اجتماعی و ساختاری.....
۴۶	۴-۳- نتایج اقتصادی.....
۵۸	۵-۳- نتایج آزمون‌های آماری مربوط به ساختار اجتماعی - اقتصادی در منطقه.....
۵۹	۱-۵-۳- تعیین نرمال بودن متغیرهای تحقیق.....
۶۰	۲-۵-۳- بررسی مقایسات میانگین بین متغیرهای مختلف در دو گروه وام‌گیرنده و غیروام‌گیرنده.....
۶۲	۳-۶- تعیین عوامل مؤثر بر عملکرد اقتصادی در دو گروه وام‌گیرنده و غیروام‌گیرنده.....
۶۶	۳-۷- نتایج آنالیز تحلیل تشخیصی.....
۶۸	۳-۸- بررسی اثر اعتبارات کشاورزی بر عملکرد اقتصادی واحدهای کشاورزی.....

فصل چهارم: نتیجه گیری و پیشنهادات

۷۱	مقدمه.....
۷۱	۱-۴- جمع‌بندی نتایج.....
۷۱	۱-۱-۴- نتایج حاصل از بررسی وضعیت ساختاری.....
۷۳	۲-۱-۴- نتایج بررسی عوامل مؤثر بر عملکرد اقتصادی در دو گروه وام‌گیرنده و غیروام‌گیرنده.....
۷۳	۳-۱-۴- نتایج بررسی اثر اعتبارات بر عملکرد اقتصادی در گروه وام‌گیرنده.....
۷۵	۲-۴- پیشنهادات.....
۷۶	فهرست منابع و مآخذ.....
۸۲	پیوست‌ها و ضمیمه.....

فهرست جدول‌ها

شماره و عنوان جدول	صفحه
جدول ۱-۱- تغییر و تحولات اسم و سرمایه بانک کشاورزی از تأسیس تا سال ۱۳۹۱.....	۲۱
جدول ۱-۲- وضعیت و حجم نمونه در منطقه تحقیق.....	۳۷
جدول ۲-۲- ضرایب مربوط به پتانسیل‌های نیروی انسانی در منطقه تحقیق.....	۳۹
جدول ۱-۳- متوسط سن و میزان تجربه کشاورزان منطقه.....	۴۴
جدول ۲-۳- میزان تحصیلات کشاورزان در منطقه مورد مطالعه.....	۴۴
جدول ۳-۳- توزیع جمعیت نسبت به جنسیت، جمعیت فعال و میزان تحصیلات.....	۴۵
جدول ۳-۴- پتانسیل نیروی انسانی خانوار کشاورزان و نحوه استفاده از آن‌ها.....	۴۶
جدول ۳-۵- متوسط اراضی زیرکشت محصولات مختلف در منطقه.....	۴۷
جدول ۳-۶- وضعیت مالکیت اراضی در تولید محصولات مختلف در منطقه.....	۴۸
جدول ۳-۷- ارزش دارایی‌ها در گروه‌های وام‌گیرنده و غیروام‌گیرنده و کل منطقه.....	۴۸
جدول ۳-۸- مقدار تولید و عملکرد محصولات مختلف در واحدهای کشاورزی.....	۴۹
جدول ۳-۹- نحوه ارزیابی تولید در منطقه.....	۵۰
جدول ۳-۱۰- مقدار، قیمت و ارزش فروش محصولات مختلف در منطقه.....	۵۱
جدول ۳-۱۱- ارزش تولید ناخالص محصولا مختلف در منطقه.....	۵۲
جدول ۳-۱۲- هزینه‌های متغیر تولید محصولات مختلف در منطقه.....	۵۳
جدول ۳-۱۳- سود ناخالص در تولید محصولات مختلف در منطقه.....	۵۴
جدول ۳-۱۴- تعیین سود ناخالص تولید در منطقه.....	۵۵
جدول ۳-۱۵- هزینه‌های ثابت تولید در منطقه.....	۵۵
جدول ۳-۱۶- تعیین سود خالص در تولید محصولات مختلف در منطقه.....	۵۶
جدول ۳-۱۷- تعیین سودخالص تولید محصولات مختلف در منطقه.....	۵۷
جدول ۳-۱۸- نتایج نرمال بودن متغیرها در واحدهای کشاورزی در منطقه.....	۵۹
جدول ۳-۱۹- نتایج نرمال بودن متغیرهایی که تبدیل داده روی آن‌ها صورت گرفته.....	۶۰
جدول ۳-۲۰- نتایج آزمون t مستقل در دو گروه وام‌گیرنده و غیروام‌گیرنده.....	۶۱
جدول ۳-۲۱- نتایج آزمون من ویتنی‌یو با توجه به متغیرهای با توزیع غیرنرمال جهت مقایه دو گروه.....	۶۲

ادامه فهرست جدول‌ها

شماره و عنوان جدول	صفحه
جدول ۳-۲۲- همبستگی متغیرها با سود خالص تولید در گروه وام‌گیرنده	۶۳
جدول ۳-۲۳- نتایج رگرسیون بر سودخالص تولید در واحدهای کشاورزی وام‌گیرنده	۶۳
جدول ۳-۲۴- میزان همبستگی متغیرها با سودخالص تولید در گروه غیروام‌گیرنده	۶۵
جدول ۳-۲۵- نتایج رگرسیون بر سودخالص تولید در واحدهای کشاورزی غیروام‌گیرنده	۶۵
جدول ۳-۲۶- نتایج آنالیز تابع تشخیصی جهت تعیین متغیرهای تأثیرگذار در واحدهای کشاورزی منطقه	۶۷
جدول ۳-۲۷- میزان همبستگی متغیرها با وام دریافتی	۶۸
جدول ۳-۲۹- نتایج تحلیل رگرسیونی بین اعتبارات دریافتی با سایر متغیرها	۶۹

فهرست اشکال و نمودارها

شماره و عنوان شکل	صفحه
شکل ۱ - ۱ - طبقه‌بندی نهادهای مالی در ایران	۱۵
شکل ۱ - ۲ - نقشه استان کرمانشاه و موقعیت شهرستان کنگاور در استان کرمانشاه	۳۴
شکل ۲ - ۲ - نقشه شهرستان کنگاور و منطقه افشار	۳۵
نمودار ۱ - ۳ - متوسط سن و میزان تجربه کشاورزان در منطقه	۴۴
نمودار ۲ - ۳ - وضعیت مالکیت اراضی در تولید محصولات مختلف در منطقه	۴۸
نمودار ۳ - ۳ - سود خالص در هکتار به ازای محصولات مختلف	۵۷
نمودار ۳ - ۴ - مقایسه سودخالص در واحد سطح در دو گروه و منطقه	۵۸

فهرست پیوست‌ها

شماره و عنوان پیوست	صفحه
پیوست ۱- توزیع اعتبارات طرح های ملی استانی شده به تفکیک استان در سال ۱۳۹۱.....	۸۳
پیوست ۲- توزیع سطح محصولات سالانه کشور در سال زراعی ۸۸-۱۳۸۷.....	۸۴
پیوست ۳- توزیع میزان تولید محصولات سالانه کشور در سال زراعی ۸۷-۸۸.....	۸۵
پیوست ۴- آمار توصیفی دارایی ها، نهاده های مصرفی، تولیدات، هزینه‌ها و درآمدهای واحدهای کل منطقه.....	۸۶
پیوست ۵- آمار توصیفی دارایی ها، نهاده های مصرفی، تولیدات، هزینه‌ها و درآمدهای واحدهای وام‌گیرنده.....	۸۶
پیوست ۶- آمار توصیفی دارایی ها، نهاده مصرفی، تولیدات، هزینه‌ها و درآمدهای واحدهای غیر وام‌گیرنده.....	۸۷
پیوست ۷- وضعیت مالکیت اراضی در تولید محصولات مختلف در منطقه (درصد، هکتار).....	۸۷
پیوست ۸- هزینه های متغیر تولید گندم در منطقه (ریال).....	۸۸
پیوست ۹- هزینه های متغیر تولید جو در منطقه (ریال).....	۸۸
پیوست ۱۰- هزینه های متغیر تولید ذرت در منطقه (ریال).....	۸۹
پیوست ۱۱- هزینه های متغیر تولید یونجه در منطقه (ریال).....	۸۹
پیوست ۱۲- هزینه های متغیر تولید چغندر قند در منطقه (ریال).....	۹۰
پیوست ۱۳- هزینه های متغیر تولید کلزا در منطقه (ریال).....	۹۰
پیوست ۱۴- هزینه های ثابت تولید در منطقه (ریال).....	۹۱

فصل اول:

مقدمه و مروری بر

تحقیقات گذشته

۱-۱ معرفی موضوع و بیان مساله

بخش کشاورزی در اقتصاد کشور ایران از اهمیت و جایگاه ویژه‌ای برخوردار است. زیرا ایران از معدود کشورهایی است که به‌خاطر وسعت خاک و تنوع شرایط اقلیمی می‌تواند به سطوح تولیدی حتی بیش از نیاز داخلی دست یابد و به دلیل مزیت نسبی و مطلق در تولید برخی از محصولات در زمینه صادرات آن نیز نقش مهمی در بازارهای بین‌المللی داشته باشد. بدیهی است، با گسترش تولیدات کشاورزی و افزایش سوددهی آن، گامی در جهت بالا رفتن سطح اشتغال، رهایی کشور از صادرات تک محصولی نفت، جلوگیری از خروج ارز و تامین بخشی از نیازهای صنایع و غیره برداشته خواهد شد.

کشاورزی از مهم‌ترین بخش‌های اقتصادی کشور است و نقش آن در توسعه و ثبات اقتصادی و سیاسی و بین‌المللی انکارناشدنی است. از اینرو توسعه کشاورزی مهم‌ترین اولویت در برنامه‌های توسعه ملی کشورهای در حال توسعه محسوب می‌شود (ارتیاعی و همکاران، ۱۳۹۰).

بخش کشاورزی از مهم‌ترین بخش‌های اقتصادی به‌شمار می‌رود و نقش حیاتی در اقتصاد ایران بر عهده دارد زیرا حدود ۱۱ درصد تولید ناخالص ملی، ۲۳ درصد اشتغال و تأمین غذای بیش از ۸۰ درصد جامعه را پوشش می‌دهد (فیتا^۱، ۲۰۰۶).

بهبود تولید محصولات کشاورزی و شرایط زندگی جمعیت روستایی به‌طور وسیعی به انتقال از کشاورزی سنتی به یک کشاورزی پیشرفته بستگی دارد. سیاست‌گذاران به‌منظور کمک و سرعت بخشیدن در امر این انتقال، سیاست اعتبارات ارزی خود را مدنظر قرار داده‌اند. به اعتقاد آنها معیشتی بودن سیستم کشاورزی موجب عدم رشد مالی بهره‌برداران و ضعیف ماندن بنیه مالی آن‌ها می‌شود. بنابراین هرچه توانایی مالی تولیدکنندگان ضعیف‌تر باشد، نیاز آنها به سرمایه‌های خارجی بیشتر خواهد بود. بنابراین

1 - FITA(The Federation of International Trade Association)

انتظار می‌رود در صورتی که مؤسسات اعتباری، به موقع تسهیلات خود را در اختیار کشاورزان قرار دهند، تولیدکنندگان خواهند توانست از اینگونه سرمایه‌های خارجی به نحو بهینه استفاده نموده و در نهایت درآمد واحدهای کشاورزی خود را افزایش دهند. به‌طور کلی می‌توان گفت درآمد هر تولیدکننده، توسط دو عامل تعیین می‌گردد. یکی فرصت‌های تولید و سرمایه‌گذاری و دیگری میزان کنترل بر روی منابعی که به تولیدکننده این امکان را می‌دهد تا از فرصت‌های تولید و سرمایه‌گذاری نهایت بهره‌برداری را به‌عمل آورند (نصابیان و خلج، ۱۳۸۳).

در اختیار داشتن منابع و نهاده‌های مورد نیاز تولید منوط به سرمایه اولیه شخص تولید کننده است. با توجه به احتمال پایین بودن سطح درآمد، غالباً پس‌انداز کشاورزان در حدی نیست که بتوانند شانس بهره‌برداری از چنین فرصت‌هایی را به‌دست آورند. بر همین اساس، برای این قبیل تولیدکنندگان، دسترسی به اعتبار، پیش‌نیازی ضروری و اساسی برای شرکت جستن در فرصت‌های جدید سرمایه‌گذاری محسوب می‌گردد. در این راستا، بانک‌های مختلف از جمله بانک کشاورزی به عنوان تنها بانک تخصصی، که از ادغام بانک‌های تعاون و توسعه کشاورزی ایران با هدف کمک به کشاورزان و تولیدکنندگان بخش کشاورزی، به‌منظور افزایش درآمد و نهایتاً ارتقای سطح زندگی آن‌ها تشکیل شده است. بانک کشاورزی علی‌رغم این‌که میزان تسهیلات اعتباری یعنی جاری و سرمایه‌ای به بخش کشاورزی را به‌طور قابل ملاحظه‌ای افزایش داده است، اما به‌دلیل کثرت میزان تقاضای وام، پاسخگوی نیاز جامعه روستایی نیست (نصابیان و خلج، ۱۳۸۳).

در کشاورزی مانند سایر فعالیت‌های تجاری، راهکار و ابزارهای بدست آوردن درآمد مطلوب، استفاده بهینه از نهاده‌های تولیدی همچون زمین، نیروی انسانی، سرمایه و توان مدیریتی است. تهیه نهاده‌های مورد نیاز، مستلزم داشتن سرمایه است. از آنجایی که تولیدات کشاورزی به‌صورت فصلی می‌باشند، همین امر باعث ایجاد خلأ موقتی بین پرداخت‌ها و دریافت‌های کشاورزان می‌شود که بسیاری از کشاورزان را ناگزیر به دریافت وام از بانک‌ها، مؤسسات مالی، سلف‌خران و غیره نموده است. در اکثر کشورها، دولت‌ها و یا مؤسسات تأمین مالی، وظیفه ارائه اعتبارات لازم به کشاورزان را بر عهده دارند. در ایران نیز بانک

کشاورزی، مهم‌ترین مؤسسه تأمین مالی در بخش کشاورزی به‌شمار می‌رود. تأمین مالی بخش کشاورزی در این بانک از طریق اعطای اعتبار صورت می‌گیرد.

باتوجه به محدودیت منابع و شرایط اقتصادی کشور، لزوم آن می‌رود تا منابع به بهترین صورت تخصیص یافته و در کارترین بخش صرف شود، تا حداکثر نفع را نصیب کشور نماید. در این راستا و برای دستیابی به خودکفایی اقتصادی در برنامه‌های پنج‌ساله توسعه اقتصادی کشور یکی از بخش‌هایی که از طرف دولت مورد حمایت قرار گرفته است بخش کشاورزی می‌باشد. دولت با اعمال سیاست‌های مختلف از جمله پرداخت تسهیلات تبصره‌ای، خرید تضمینی محصولات کشاورزی و غیره به حمایت از بخش کشاورزی پرداخته است (لطفی و احمدزاده ماشین‌چی، ۱۳۸۶).

با توجه به تغییراتی که در اثر مهاجرت نیروی کار در مرحله گذار اتفاق می‌افتد، تولید به روش سنتی، با ابزار و تکنیک‌های گذشته جواب‌گوی نیازهای غذایی جامعه نیست و تولید به روش علمی برای برطرف نمودن نیازهای غذایی جامعه ضروری به نظر می‌رسد. از طرفی بخش کشاورزی با تولید محصول موردنیاز کشورهای در حال توسعه علاوه بر جلوگیری از خروج ارز، در صورت امکان با صادرات محصولات خود، می‌تواند منبع مناسبی برای ارز آوری این کشورها باشد. ارز حاصل از صادرات کالاهای کشاورزی برای کشورهای در حال توسعه که غالباً دارای منابع ارز آوری محدود هستند بسیار ارزشمند تلقی می‌شود، زیرا با استفاده از آن می‌توانند کالاهای لازم جهت صنعتی شدن خود را تهیه نمایند (یعقوبی و دیگران، ۱۳۸۷؛ کوپاهی، ۱۳۸۶).

در این هنگام است که اهمیت توسعه بخش کشاورزی همگام با بخش صنعت، ضروری به‌نظر می‌رسد. فی و رانیس^۱ (۱۹۶۶) اظهار کردند "هر اقتصاد توسعه نیافته‌ای که سعی می‌کند سریعاً صنعتی شود، بدون توجه به اینکه باید قبلاً (یا حداقل همزمان با آن) بخش کشاورزی خود را متحول سازد، با

1- Fei and Ranis

مشکلات زیادی روبه‌رو خواهد شد". در مجموع می‌توان گفت راه‌هایی که بخش‌های صنعت و کشاورزی باید طی کنند تا اقتصاد رشد پیدا کند، در مجموع به هم وابسته‌اند (توربک^۱، ۱۹۶۹).

در ایران اعتبارات پرداختی بانک کشاورزی عموماً به چند صورت پرداخت وام سلف کشاورزی، منابع اعتباری تعاونی‌های روستایی، پرداخت وام برای خرید ماشین‌آلات کشاورزی و همچنین استفاده از شیوه‌های جدید آبیاری و پرداخت وام برای حفر چاه، تأمین برق و راه‌اندازی چاه‌های عمیق می‌باشد (رکن‌الدین افتخاری و همکاران، ۱۳۸۵).

۲-۱ اهمیت موضوع

سرمایه یکی از عوامل مهم در تولید محصول به‌شمار می‌رود و نظام بانکی از بزرگترین منابعی است که می‌تواند با اعطای اعتبار، سرمایه مورد نیاز بخش‌های تولیدی را تأمین کند. بخش کشاورزی همانند دیگر بخش‌ها، در مراحل اولیه رشد و توسعه اقتصادی با کمبود سرمایه روبه‌رو بوده است که این سرمایه می‌تواند به چند طریق همچون سرمایه‌گذاری مستقیم بانک‌ها و اعطای اعتبار به کشاورزان تأمین می‌شود. در مورد ضرورت انجام تحقیق می‌شود به این نکته اشاره کرد که اگر میزان و تأثیرگذاری تسهیلات اعطایی بر ارزش افزوده و همچنین عملکرد بخش کشاورزی مشخص گردد، این امر خواهد توانست در سیاست‌گذاری‌های کلان اقتصادی مورد استفاده قرار گرفته و برنامه‌ریزان اقتصادی با علم بر این مطلب، برنامه‌ریزی مناسبی در خصوص سیاست‌های حمایتی اتخاذ نمایند (لطفی و احمدزاده ماشین‌چی، ۱۳۸۶).

سرمایه در بخش کشاورزی ایران که عموماً به صورت خرد و سنتی می‌باشد یکی از مهم‌ترین محدودکننده‌ها در عرصه تولید محصولات کشاورزی می‌باشد و این امر باعث می‌گردد بخش کشاورزی از پویایی لازم در روند افزایش تولید و رشد جوامع روستایی برخوردار نگردد. بررسی این‌گونه مسائل در

1 - Thorbecke

بخش کشاورزی به خصوص در سطح واحدهای کشاورزی و مقایسه توانمندی‌های مدیران واحدهای کشاورزی در خصوص دریافت و یا عدم دریافت اعتبارات از منابع مختلف مالی در یک جامعه ضروری و به جا خواهد بود.

برای افزایش تولید و رسیدن به هدف خاصی از برنامه تولیدی، تأمین مالی واحدهای تولیدی از نظر سرمایه ثابت و سرمایه در گردش از اهمیت خاصی برخوردار است. مدیریت مالی می‌تواند به حفظ بقا و توسعه فعالیت‌های تولیدی کمک کند. به همین منظور توزیع میزان اعتبارات بانکی و بودجه عمومی دولت طوری بین واحدهای تولیدی مورد توجه قرار می‌گیرد، تا واحدهای بخش کشاورزی بتوانند در قدم اول میزان تولید فعلی را حفظ و سپس در موارد مناسب آنرا افزایش دهند. مهم‌ترین مشوق دولت برای افزایش سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی اعطای تسهیلات بانکی است. تسهیلات بانکی با پس‌انداز کشاورزان می‌تواند، میزان تولید در مزارع را افزایش دهد. بودجه عمومی دولت نیز باعث ایجاد و توسعه زیرساخت‌های اقتصادی بخش کشاورزی می‌شود (قربانی، ۱۳۸۶).

اگر واحدهای کشاورزی از سرمایه خارجی مورد نیاز و در حد کافی در امر تولید برخوردار نباشند، قادر به تولید محصول در حد مطلوب نبوده و در نتیجه از درآمد کافی نیز بهره‌مند نخواهند شد. از طرف دیگر، کمبود و یا نبود اعتبارات کافی در بخش کشاورزی و در سطح واحدهای کشاورزی سبب می‌گردد کشاورزان بطور بهینه از منابع و تکنولوژی‌های روز استفاده ننموده و از رشد کافی در روند توسعه برخوردار نگردند. در این پژوهش واحدهای کشاورزی منطقه‌ی مورد مطالعه بیشتر از لحاظ سرمایه‌ای و انعکاس پیامدهای اعتبارات اعطائی از طرف موسسات مالی مورد مطالعه قرار خواهند گرفت تا بدین صورت مسائل موجود در روند رشد و توسعه واحدهای کشاورزی این منطقه تا حدی برطرف و راهکارهای مناسبی برای آنها ارائه گردد.